

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан Медицина Университеті

**Тақырып: Токсикология және улану
туралы түсінік.**

Орындағандар: Абдырахманов А.С

Тобы: 502 А

Токсикология пәні.

- Қазіргі уақытта токсикология пәнінің жалпы қабылданған анықтамасы жоқ. Ең қарапайымы **toxicon - у, logos - ҒЫЛЫМ** ғылым атауынан шығады.
- **Токсикология** – у және интоксикация (улану) туралы ҒЫЛЫМ.
- “Медициналық терминдердің энциклопедиялық сөздігінде” (1982) мынандай анықтама беріледі:
- **Токсикология** – улардың физикалық, химиялық қасиеттерін, олардың адам организміне әсер ету механизмін және уланулардың диагностика әдістерін, емдеу және профилактикасын зерттейтін медицина саласы ”.

Мағынасы бойынша жақын басқа анықтамалар:

- **“Токсикология** – уландырғыш заттардың адам немесе жануар организмiне әсерiнен болған патологиялық процестiң (улану) ағымы мен даму заңдылықтарын зерттейтiн ғылым” (Голиков С.Н., 1972).
- **“Токсикология** – тiрi организм мен удың өзара қатынасын зерттейтiн медицина саласы ” (Лужников Е.А., 1994).

Алайда токсикологияны у туралы ғылым ретiнде анықтау тек «у» түсiнiгiне нақты анықтама бергеннен кейiн ғана мүмкiн болады, бiрақ көптеген талпыныстарға қарамастан бұл мүмкiн емес.

Токсикологиялық процесс, медициналық

ТОКСИКОЛОГИЯНЫҢ МАҚСАТЫ:

- Биожүйенің зақымдалуына немесе өліміне әкелетін токсиканттың әсеріне оның реакциясының қалыптасуы мен дамуы *токсикалық процесс* деп аталады.
- Көбінесе токсикалық процестің негізгі формасы интоксикация болып саналады. Дәл сол себепті токсикологияны “...уланудың ағымы мен даму заңдылықтарын зерттейтін ғылым ” ретінде анықтайды.
- Бірақ қазіргі кезде заттардың жалпы биожүйеге және оның ішінде жеке адам организміне әсерінің жою салдарлары көпжақты айқындала бастады.

- Уланудың себебі мен болған жеріне қарай жіктелуі:
- Кездейсоқ уланулар
 - Өндірістік уланулар
 - Тұрмыстық уланулар
 - Дәрі дәрмекпен
 - Алкоголь мен Наркотиктермен
 - Медициналық қателіктермен
 - Биологиялық уланулар
 - Тағаммен улану
 - Балаларда кездесетін уланулар
- Әдейі уланулар
 - Қылмысты
 - Өз өзіне қол жұмсау(суицидальды)

- Тұрмыстық уланулар:
 - Химикаттарды
 - Интексицидтерді
 - Дәрі дәрмектерді

- Алькоголдік немесе Суицидальды уланулар:
 - Сана сезімі бұзылған адамдарда әдейі қабылдағанда кездеседі.

- Тағамдық уланулар:
 - Химиялық этиологиялы түрі
 - Инфекциялық түрі

- **Биологиялық уланулар:**

- Улы жәндіктер мен жануарлар шағып алғанда дамиды.

- **Өндірістік уланулар:**

- Химиялық
 - Өндірістік орындарда
 - Лабарторияларда
- техника қауіпсіздігін дұрыс сақтамағанда болады.

■ **Организмге түсу жолдары:**

- Ауыз арқылы (ішке қабылдау арқылы улану)
- Тыныс жолдары арқылы (ингаляциялық улану)
- Тері жамылғылары мен кілегей қабаттары арқылы (перкутантты улану)
- Парентеральды инъекциялар арқылы (инъекциялық улану)
- Тік ішек, қынап, сыртқы есту жолдарына енгізу арқылы уланулар

- **Диагностикасы :**

Уланудың диагностикасы , аурудың химиялық этиологиясын анықтауға бағытталған. Ол 3 түрлі шаралардан тұрады.

- **Клиникалық**
- **Токсико лабораториялық**
- **Патомарфологиялық**

- Жедел емдеудің жалпы принциптері:
- Активті детоксикация
- Спецификаалық терапия
- Симптоматикалық терапия

Жедел жәрдемде алғашқы көмек көрсету:

- Асқазанды зонд арқылы жуу.
- Ауыз қуысын тазалау, жұтқыншақтағы кілегейді сорып , тазалап отыру, тілді бекіту.
- Бронхорреяны азайту үшін 0.1 % 1 мл атропин ертіндісін тері астына енгізу.
- Бұзылған тыныс жүйесін қалпына келтіру үшін 2 мл кордиамин , кофеин ертіндісін к\т енгізу.
- 40% 40 мл глюкоза ертіндісін , 10-16 БР инсулин ертіндісімен қосып к\т енгізу.
- Жұтыну рефлекстері сақталмаса жасанды аппаратпен тыныс алдыру немесе интубация жасау.
- Ацидозды төмендету үшін 4% 500-1000 мл натрий гидрокарбонатын к\т тамшылатып енгізу.
- Витамин В6 2 мл , Витамин В1 5мл б\е енгізу.
- Зембілге жатқызылып аурухананыңтоксикология бөліміне тасылмалады.

Пайдаланылған Әдебиеттер:

- » Жедел медициналық жәрдем Қ.М. Тұрланов ,
С.А. Қалқабаяева 1ші басылым Алматы
2004жыл
- » Казмедик.кз сайты
- » Яндекс сайтынан алынды.